

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 13. kesäkuuta 2022
(OR. fr, en)

9764/22

ECOFIN 553
UEM 157
SOC 348
EMPL 230
COMPET 451
ENV 552
EDUC 221
RECH 344
ENER 260
JAI 815
GENDER 93
ANTIDISCRIM 73
JEUN 104
SAN 349

ILMOITUS

Lähettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Kom:n asiak. nro: 9417/22 - COM(2022) 614 final

Asia: Suositus: NEUVOSTON SUOSITUS Unkarin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Unkarin vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2022) 614 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ...,

Unkarin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu

Unkarin vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Tukivälineellä edistetään talouden elpymistä ja erityisesti vihreää ja digitaalista siirtymää tukevien kestävien ja kasvua lisäävien uudistusten ja investointien toteuttamista sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien palautumiskykyä ja potentiaalista kasvua. Se auttaa myös vahvistamaan julkisen talouden kestävyyttä ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitetään kesäkuussa 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- (2) Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta. Hyväksyminen käynnisti vuoden 2022 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä otettiin asianmukaisesti huomioon 7 päivänä toukokuuta 2021 allekirjoitettu Porton sosiaalinen sitoumus jatkaa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 julistaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 25 päivänä maaliskuuta 2022 painopisteet vuoden 2022 kestävästä kasvun selvitystä varten. Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 myös asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella annettavan varoituskäytännön koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Unkari ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi lisäksi ehdotuksen vuoden 2022 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi yhteisen työllisyysraportin 14 päivänä maaliskuuta 2022.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (3) Geopoliittinen ja taloudellinen tilanne on muuttunut merkittävästi Venäjän hyökättyä Ukrainaan maailmanlaajuisen pandemian jälkimainingeissa. Hyökkäyksen vaikutus jäsenvaltioiden talouksiin on näkynyt muun muassa energian, elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hintojen nousuna ja kasvunäkymien heikentymisenä. Energian hintojen nousu vaikuttaa erityisen raskaasti kaikkein haavoittuvimpiin kotitalouksiin, jotka ovat energiaköyhiä tai vaarassa joutua energiaköyhyyteen, sekä yrityksiin, jotka ovat kaikkein haavoittuvimpia energian hintojen nousulle. Unioniin on myös virrannut ennennäkemätön määrä Ukrainasta pakenevia. Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuneet taloudelliset vaikutukset ovat kohdistuneet jäsenvaltioihin epäsymmetrisesti. Neuvoston direktiivi 2001/55/EY³ otettiin tässä tilanteessa 4 päivänä maaliskuuta 2022 ensimmäistä kertaa käyttöön neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382⁴. Ukrainasta pakeneville myönnetään direktiivin perusteella oikeus oleskella laillisesti unionissa sekä oikeus hakeutua koulutukseen, työmarkkinoille ja terveydenhuoltoon, saada asunto ja käyttää sosiaalipalveluita. Unkarille myönnetään poikkeuksellista tukea Ukrainasta pakenevien vastaanotto- ja kotouttamistarpeisiin Euroopan pakolaisten auttamiseksi perustetun koheesiopoliittisen tukitoimen (CARE) puitteissa sekä koheesiota ja Euroopan alueita tukevan elpymisavun (REACT-EU) ennakkorahoitusta lisäämällä.

³ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁴ Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2022, Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta (EUVL L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (4) Koska taloudellinen ja geopoliittinen tilanne on muuttumassa nopeasti, vuonna 2022 aloitetaan uudelleen talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon kuuluva laaja talous- ja työllisyyspolitiikan koordinointi, ja ohjausjaksoa kehitetään elpymis- ja palautumistukivälineen toteuttamisvaatimusten mukaisesti siten kuin vuotta 2022 koskevassa vuotuisessa selvityksessä kestävästä kasvusta selostetaan. Hyväksytyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano on olennaisen tärkeää talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kokonaisuudessaan tai merkittävältä osin kohdistuvat vuosien 2019 ja 2020 talouspolitiikan eurooppalaisilla ohjausjaksoilla annettuihin maakohtaisiin suosituksiin. Vuosien 2019 ja 2020 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä, kun elpymis- ja palautumissuunnitelmia tarkistetaan, päivitetään tai muutetaan asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti, niiden muiden maakohtaisten suositusten lisäksi, joita on mahdollisesti annettu tällaisen tarkistetun, päivitetyn tai muutetun suunnitelman toimittamispäivään mennessä.
- (5) Vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke on ollut aktivoituna maaliskuusta 2020. Komissio katsoi 3 päivänä maaliskuuta 2021 antamassaan tiedonannossa "Vuosi covid-19-pandemian alkamisesta – finanssipoliittiset toimet", että päätös yleisen poikkeuslausekkeen deaktivoinnista tai sen soveltamisen jatkamisesta olisi tehtävä laatimalla talouden tilasta kokonaisarvio, jossa keskeisenä määrällisenä kriteerinä on talouden toimeliaisuuden taso unionissa tai euroalueella verrattuna kriisiä edeltäneeseen (vuoden 2019 lopun) tasoon. Talousnäkymien lisääntynyt epävarmuus ja suuret heikkenemisriskit sodan jatkuessa Euroopassa, ennennäkemätön energian hintojen nousu ja jatkuvat toimitusketjujen häiriöt edellyttävät vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisen jatkamista vuonna 2023.

- (6) Unkarin vuoden 2021 lähentymisohjelmasta 18 päivänä kesäkuuta 2021 annetun neuvoston suosituksen⁵ mukaisesti finanssipolitiikan kokonaisviritystä mitataan tällä hetkellä muutoksella perusmenoissa (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, ja joissa ei ole mukana covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä) mutta joissa ovat mukana elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot, suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun⁶. Sen arvioimiseksi, onko kansallinen finanssipolitiikka maltillista ja voidaanko sen koostumuksella edistää kestävä elpymistä, joka on sopusoinnussa vihreän ja digitaalisen siirtymän kanssa, huomiota kiinnitetään finanssipolitiikan kokonaisviritystä laajemmin myös kansallisesti rahoitettujen⁷ juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä) ja investointien kehitykseen.

⁵ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Unkarin vuoden 2021 lähentymisohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 78).

⁶ Tässä suosituksessa esitetyt finanssipolitiikan viritystä ja sen osatekijöitä koskevat arviot ovat komission arvioita, jotka perustuvat komission kevään 2022 talousennusteen perustana oleviin oletuksiin. Komission arviot keskipitkän aikavälin potentiaalisesta kasvusta eivät sisällä myönteisiä vaikutuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvista uudistuksista, jotka voivat vauhdittaa potentiaalista kasvua.

⁷ Joita ei rahoiteta elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla eikä muilla unionin varoilla.

- (7) Komissio hyväksyi 2 päivänä maaliskuuta 2022 tiedonannon, jossa annetaan laajaa finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2023, jäljempänä 'finanssipoliittinen ohjaus', ja jolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja siten vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komission mielestä vaikuttaa asianmukaiselta, että vuonna 2023 siirrytään talven 2022 talousennusteen makrotalouden näkymien perusteella kasvua tukevasta vuosien 2020–2022 finanssipolitiikan kokonaisvirityksestä pitkälti neutraaliin finanssipolitiikan kokonaisviritykseen, mutta samalla on oltava valmiina reagoimaan muuttuvaan taloustilanteeseen. Komissio ilmoitti, että vuotta 2023 koskevia finanssipoliittisia suosituksia olisi edelleen eriytettävä jäsenvaltiokohtaisesti ja niissä olisi otettava huomioon mahdolliset maiden väliset heijastusvaikutukset. Komissio kehotti jäsenvaltioita ottamaan tämän ohjauksen huomioon vakaus- ja lähentymisohjelmissaan. Komissio sitoutui seuraamaan tiiviisti talouden kehitystä ja mukauttamaan ohjaustaan tarvittaessa ja viimeistään toukokuun 2022 lopussa esittämässään talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketissa.
- (8) Vuotta 2023 koskevissa finanssipoliittisissa suosituksissa otetaan finanssipoliittisen ohjauksen perusteella huomioon heikentyneet talousnäkymät, lisääntynyt epävarmuus ja muut heikkenemisriskit sekä komission vuoden 2022 talven talousennusteeseen verrattuna nopeampi inflaatio. Näiden seikkojen perusteella finanssipoliittisilla toimilla on lisättävä julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ja ylläpidettävä heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien ostovoimaa, jotta voidaan lievittää energian hintojen nousun vaikutuksia ja hillitä kerrannaisvaikutuksista johtuvia inflaatiopaineita kohdennettujen ja väliaikaisten toimenpiteiden avulla. Finanssipolitiikan on pysyttävä ketteränä, jotta sitä voidaan mukauttaa nopeasti muuttuviin olosuhteisiin, mukaan lukien puolustus- ja turvallisuusalan haasteisiin, jotka johtuvat Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan, ja sitä on eriytettävä jäsenvaltioittain finanssipoliittisen ja taloudellisen tilanteen mukaan ottaen huomioon muun muassa altistuminen kriisille ja Ukrainasta pakenevien maahantulo.
- (9) Unkari toimitti vuoden 2022 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2022 lähentymisohjelmansa 29 päivänä huhtikuuta 2022. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

- (10) Komissio julkaisi 23 päivänä toukokuuta 2022 Unkaria koskevan vuoden 2022 maaraportin. Siinä arvioitiin Unkarin edistymistä neuvoston vuosina 2019, 2020 ja 2021 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa. Maaraportissa arvioitiin myös Unkarin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.
- (11) Unkari toimitti 29 päivänä huhtikuuta 2022 vuoden 2022 lähentymisohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklassa asetetussa määräajassa.
- (12) Komissio antoi 23 päivänä toukokuuta 2022 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kertomuksessa käsiteltiin Unkarin julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2021 sen julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa bruttokansantuotteeseen, jäljempänä 'BKT', ja sen julkinen velka ylitti perussopimuksessa asetetun 60 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen, eikä se noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ja velkakriteeriä ei ole noudatettu. Komissio katsoi merkityksellisiä tekijöitä arvioidessaan 2 päivänä maaliskuuta 2022 annetun tiedonannon mukaisesti, että velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattaminen merkitsisi liian vaativia etupainotteisia julkisen talouden toimia, jotka voisivat vaarantaa kasvun. Sen vuoksi komissio katsoo, että velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattaminen ei ole tämänhetkissä poikkeuksellisissa talouden olosuhteissa perusteltua. Ilmoituksensa mukaisesti komissio ei ehdottanut uusien liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen aloittamista keväällä 2022. Se arvioi syksyllä 2022 uudelleen, onko tarpeen ehdottaa tällaisten menettelyjen aloittamista.

(13) Neuvosto suositti 20 päivänä heinäkuuta 2020 antamassaan suosituksessa⁸, että Unkari toteuttaisi vuosina 2020 ja 2021 yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet covid-19-pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi. Se suositti myös, että Unkari harjoittaisi taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja. Vuonna 2021 Unkarin julkisen talouden alijäämä supistui Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan 6,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2020 oli ollut 7,8 prosenttia. Unkarin finanssipoliittiset toimet tukivat talouden elpymistä vuonna 2021, ja väliaikaiset hätätoimenpiteet vähenivät vuosien 2020 ja 2021 välillä 4,0 prosentista 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Unkarin vuonna 2021 toteuttamat toimenpiteet olivat 20 päivänä heinäkuuta 2020 annetun neuvoston suosituksen mukaisia. Hallituksen vuosina 2020 ja 2021 hyväksymät päätösperäiset julkisen talouden toimenpiteet olivat enimmäkseen väliaikaisia, tai niiden vaikutus kompensoidaan tasapainottavilla toimenpiteillä. Sellaiset hallituksen vuosina 2020 ja 2021 hyväksymät päätösperäiset toimenpiteet, jotka eivät olleet väliaikaisia tai joiden vaikutusta ei kompensoida tasapainottavilla toimenpiteillä, koostuivat pääasiassa työnantajien sosiaaliturvamaksujen alentamisesta, koulutusmaksun poistamisesta, alle 25-vuotiaiden työntekijöiden vapauttamisesta henkilökohtaisesta tuloverosta, 13. kuukauden eläkkeen ottamisesta uudelleen käyttöön sekä lääkäreiden palkkojen korottamisesta. Julkisen talouden velka supistui vuonna 2021 Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan 76,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2020 oli ollut 79,6 prosenttia.

⁸ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2020, Unkarin vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Unkarin vuoden 2020 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 282, 26.8.2020, s. 107).

(14) Vuoden 2022 lähentymisohjelmassa esitettyjen julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on suotuisa. Hallitus ennustaa reaalisena BKT:n kasvavan 4,3 prosenttia vuonna 2022 ja 4,1 prosenttia vuonna 2023. Komission kevään 2022 talousennusteessa puolestaan ennakoitaan hitaampaa reaalisena BKT:n kasvua eli 3,6 prosenttia vuonna 2022 ja 2,6 prosenttia vuonna 2023 lähinnä siksi, että Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen makroekonomisten vaikutusten odotetaan jatkuvan pidempään. Komission ennusteen mukaan yksityisen kulutuksen kasvu on heikompaa erityisesti vuonna 2023 ja investointien kasvu on hitaampaa sekä vuonna 2022 että vuonna 2023. Hallitus ennakoii vuoden 2022 lähentymisohjelmassaan julkisen talouden nimellisen alijäämän supistuvan 4,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 3,5 prosenttiin vuonna 2023. Vuonna 2022 supistuminen johtuu pääasiassa nimellisen BKT:n jatkuvasta voimakkaasta kasvusta. Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2022 lähentymisohjelman mukaan supistuvan 76,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 73,8 prosenttiin vuonna 2023. Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella komission kevään 2022 talousennusteen mukaan 6,0 prosenttia vuonna 2022 ja 4,9 prosenttia vuonna 2023. Tämä on suurempi kuin lähentymisohjelmassa vuodeksi 2022 ennakoitu alijäämä, mikä johtuu pääasiassa ennakoitua heikommista makrotalouden näkymistä erityisesti vuonna 2023 sekä menojen suuremmasta kasvusta. Jälkimmäiseen sisältyvät yleishyödyllisiä palveluja tarjoavien yritysten pääomanlisäykset, joiden vaikutus suhteessa BKT:hen on 1,1 prosenttia vuonna 2022 ja 0,7 prosenttia vuonna 2023. Komission kevään 2022 talousennusteessa julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen on suurempi, 76,4 prosenttia vuonna 2022 ja 76,1 prosenttia vuonna 2023. Ero johtuu suuremmasta perusjäämästä ja vähemmän suotuisasta nimellisen BKT:n kehityksestä. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan keskipitkän aikavälin (keskimäärin 10 vuoden) potentiaalisen tuotannon kasvun arvioidaan olevan 3,2 prosenttia. Arviossa ei kuitenkaan ole otettu huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä uudistuksia, jotka voivat vauhdittaa Unkarin talouden potentiaalista kasvua.

- (15) Hallitus on vuonna 2022 luopunut covid-19-kriisin takia toteutetuista toimenpiteistä, joten väliaikaisten hätätilanteeseen liittyvien toimenpiteiden ennakoidaan supistuvan 0,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 0,8 prosenttia. Energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi hyväksytyt toimenpiteet vaikuttavat julkisen talouden alijäämään. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset toimenpiteet ovat suhteessa BKT:hen 1,2 prosenttia vuonna 2022 ja 0,7 prosenttia vuonna 2023.⁹ Nämä toimenpiteet koostuvat yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille maksettavista valtion korvauksista ja pääomansiirroista, joilla korvataan energian hintasäätelyn seurauksena odotettavissa olevat tappiot, polttoaineiden valmisteverojen väliaikaisesta kevennyksestä sekä pienille huoltoasemille tarkoitetuista korvauksista. Toimenpiteiden on ilmoitettu olevan väliaikaisia, lukuun ottamatta kaasun ja sähkön vähittäishintojen pysyviä hintakattoja. Jos energian hinnat pysyvät kuitenkin korkeina myös vuonna 2023, joitakin näistä toimenpiteistä voitaisiin jatkaa. Joitakin näistä toimenpiteistä ei ole kohdennettu, kuten energian vähittäishintojen yleinen hintakatto ja valmisteverojen kevennys. Julkisen talouden alijäämään vaikuttavat myös kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset kustannukset ovat vuonna 2022 0,2 prosenttia ja vuonna 2023 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen.¹⁰
- (16) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021 antamassaan suosituksessa, että Unkari varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja. Neuvosto suositti myös, että Unkari harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä, ja samalla lisätä investointeja kasvupotentiaalin parantamiseksi.

⁹ Luvut kuvaavat syksyn 2021 jälkeen toteutettujen toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹⁰ Ukrainasta unioniin pakenevien kokonaismäärän oletetaan nousevan asteittain 6 miljoonaan vuoden 2022 loppuun mennessä, ja arvio heidän maantieteellisestä sijoittautumisestaan perustuu tämänhetkisen maahanmuuttajayhteisön kokoon, vastaanottavan jäsenvaltion suhteelliseen väkilukuun ja siihen, mihin Ukrainasta unioniin paenneet ovat tosiasiallisesti sijoittautuneet maaliskuusta 2022 alkaen. Arviot talousarviokustannuksista henkeä kohti perustuvat komission yhteisen tutkimuskeskuksen Euromod-mikrosimulaatiomalliin, jossa otetaan huomioon sekä käteisetuudet, joihin maahan tulleilla voi olla oikeus, että luontoissuoritukset, kuten koulutus ja terveydenhuolto.

(17) Komission kevään 2022 talousennusteen ja Unkarin vuoden 2022 lähentymisohjelmaan sisältyvien tietojen mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoitaan vuonna 2022 olevan pitkälti neutraali, $-0,1$ prosenttia suhteessa BKT:hen, vaikka neuvosto suositti kasvua tukevaa viritystä¹¹. Unkari aikoo jatkaa elpymisen tukemista hyödyntämällä elpymis- ja palautumistukivälinettä lisäinvestointien rahoittamiseen neuvoston suosituksen mukaisesti. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan vähenevän $1,0$ prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2021 unionin varojen käytön odotettavissa olevan hidastumisen johdosta¹². Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on $0,2$ prosenttiyksikköä vuonna 2022¹³. Sen vuoksi Unkari suunnittelee jatkavansa kansallisesti rahoitettuja investointeja neuvoston suosituksen mukaisesti. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas ennakoitaan vuonna 2022 olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen elvyttävä vaikutus, joka on $0,4$ prosenttiyksikköä. Tässä ovat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi toteutettavien toimenpiteiden lisävaikutus ($0,1$ % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille ($0,2$ % suhteessa BKT:hen). Myös useat päätösperäiset toimenpiteet, kuten uudelleen käyttöön otettu 13. kuukauden eläke, lainvalvontaviranomaisten ja sotilashenkilöiden palkkaetuudet sekä työnantajien sosiaaliturvamaksujen ja koulutusmaksun alentaminen, lisäävät kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvua (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä).

¹¹ Negatiivinen indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on suurempi kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan elvyttävää.

¹² Nämä ovat komission ennusteita. Komissio ei ole vielä arvioinut Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

¹³ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoitaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on $0,4$ prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä johtuu suurelta osin yleishyödyllisiä palveluja tarjoavien yritysten pääomanlisäysten vaikutuksesta julkiseen talouteen.

- (18) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2022 talousennusteen mukaan +1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana¹⁴. Unkarin ennakoidaan jatkavan elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten käyttöä vuonna 2023 elpymistä tukevien lisäinvestointien rahoittamiseen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan kasvavan 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,4 prosenttiyksikköä vuonna 2023¹⁵. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas ennakoidaan vuonna 2023 olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen kiristävä vaikutus, joka on 1,9 prosenttiyksikköä. Tässä ovat mukana energian hintojen nousun vuoksi toteutettujen toimenpiteiden asteittaisen päättymisen vaikutus (0,1 % suhteessa BKT:hen) sekä lisäkustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen).
- (19) Vuoden 2022 lähentymisohjelmassa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan asteittain 2,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja 1,5 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan siten supistuvan alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2024 mennessä. Vuoden 2022 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen odotetaan vuoteen 2025 mennessä supistuvan, nimittäin 70,4 prosenttiin vuonna 2024 ja 66,9 prosenttiin vuonna 2025. Komission analyysin perusteella velkakestävyysriskit vaikuttavat keskipitkällä aikavälillä keskimääräisiltä.

¹⁴ Positiivinen indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on pienempi kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan kiristävä.

¹⁵ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä johtuu suurelta osin perheille tarkoitettujen rakennusten kunnostustukien asteittaisesta poistamisesta sekä yleishyödyllisiä palveluja tarjoavien yritysten arvioitua pienemmistä pääomanlisäyksistä verrattuna vuoteen 2022.

- (20) Väestön ikääntyminen ja julkisen velan kasvu covid-19-kriisin aikana voimistavat julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysindikaattoreiden liittyviä haasteita Unkarissa. Eläkemenojen ennustetaan kasvavan huomattavasti, noin 8 prosentista vuonna 2019 yli 12 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2070. Julkisen talouden kestävyysindikaattoreiden mukaan kestävyysriskit ovat keskipitkällä aikavälillä keskisuuria ja pitkällä aikavälillä suuria. Hiljattain toteutetut politiikkatoimet pahentavat kestävyyshaastetta kasvattamalla hallituksen pitkän aikavälin eläkevastuita. Vuosina 2021 ja 2022 uudelleen käyttöön otetun 13. kuukauden eläkkeen odotetaan kasvattavan eläkemenoja. Vero- ja eläkejärjestelmiin viime vuosikymmenen aikana tehtyjen muutosten ennustetaan kasvattavan suuripalkkaisten eläkeläisten eläkkeistä aiheutuvia menoja ja lisäävän eläkeläisten keskinäistä eriarvoisuutta. Kyseisiin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa eläkkeen perusteena oleville tuloille ja eläkkeille vahvistetun enimmäismäärän poistaminen ja luonnollisten henkilöiden tasaveron käyttöönotto, joka kasvattaa suurituloisten eläkkeen perusteena olevia tuloja. Vähimmäiseläke on pysynyt nimellisesti muuttumattomana vuodesta 2008, mikä vaikuttaa niiden ihmisten tilanteeseen, joilla on katkonainen työhistoria ja joiden keskiansiot koko työuran aikana ovat pienet.

- (21) Unkari toimitti koheesipolitiikan ohjelma-asiakirjat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060¹⁶ mukaista kumppanuussopimusta varten 30 päivänä joulukuuta 2021 ja talouskehitys- ja innovaatio-ohjelma plussan 26 päivänä tammikuuta 2022. Unkarin on määrä ottaa vuosien 2021–2027 koheesipolitiikan rahastojen ohjelmasuunnittelussa huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset noudattaen asetusta (EU) 2021/1060. Tämä on edellytys sille, että koheesipolitiikan rahastoista saatavan taloudellisen tuen vaikuttavuus paranee ja sen tuoma lisäarvo on mahdollisimman suuri ja että samalla edistetään koordinoitua, täydentävyyttä ja yhtenäisyyttä näiden koheesipolitiikan rahastojen ja muiden unionin välineiden ja rahastojen välillä. Koheesipolitiikan ohjelmien täytäntöönpanon onnistuminen edellyttää myös investointien pullonkaulojen poistamista, jotta voidaan tukea vihreää ja digitaalista siirtymää sekä tasapainoista aluekehitystä.
- (22) Vaikka Unkarin työmarkkinat ovat yleisesti ottaen hyvässä kunnossa, naisten ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien alhaiseen työllisyysasteeseen liittyy edelleen haasteita. Pienten lasten äidit ovat yleensä pitkään poissa työelämästä. Tämä johtuu osittain siitä, että alle kolmivuotiaille on tarjolla liian vähän päivähoitopaikkoja. Päivähoitopaikkojen määrä kasvaa vähitellen tähän tähtäävien ohjelmien avulla, mutta myös esikouluissa on pulaa henkilöstöstä. Eräiden muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten alhaisen osaamistason työntekijöiden, pitkäaikaistyöttömien, vammaisten henkilöiden ja romanien, työllisyysasteessa on huomattavasti parantamisen varaa. Näitä ryhmiä voitaisiin aktivoida paremmin antamalla niihin kuuluville henkilöille tarvittavia taitoja ja auttamalla heitä aktiivisesti työnhaussa. Työnhaun aikana on tarjolla rajallisesti apua, ja vain puolet rekisteröityneistä työttömistä saa taloudellisia etuuksia. Työttömyyskorvauksen kesto on unionin lyhyimpiä. Työttömyys on keskittynyt vähemmän kehittyneille ja maaseutualueille.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).

- (23) Köyhyysriski on pienentynyt huomattavasti, mutta monilla ihmisillä ei edelleenkään ole varaa välttämättömiin hyödykkeisiin. Aineellisen ja sosiaalisen puutteen aste on edelleen unionin suurimpia, erityisesti lasten osalta. Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen keskittyvät tiettyihin ryhmiin ja tietyille alueille. Köyhyysaste on romanien osalta kolmin- tai nelinkertainen, mikä osin johtuu heidän muita heikommista mahdollisuuksistaan päästä työmarkkinoille ja saada julkisia palveluja. Sosiaalinen turvaverkko on viime vuosikymmenen aikana heikentynyt niiden perheiden osalta, joilla ei ole vakituista työpaikkaa, ja myös köyhyyskuilu on hiljattain kasvanut. Verojärjestelmä rasittaa kohtuuttomasti matalapalkkaisia työntekijöitä. Pienituloiset perheet eivät myöskään voi yhtä todennäköisesti hyödyntää lapsikohtaista tuloverovähennystä. Näiden ryhmien tärkeimmät tulolähteet, kuten julkisten töiden palkka, vähimmäistulo ja perhe-etuus, eivät ole pysyneet elinkustannusten tasalla. Kotitalouksien energian säännellyt hinnat ovat pysyneet ennallaan ja suojanneet siten osittain kotitalouksia perushyödykkeiden hintojen viimeaikaiselta nousulta. Tämä ei kuitenkaan auta maaseudun köyhiä kotitalouksia, jotka käyttävät kiinteitä polttoaineita lämmitykseen. Asuntojen hintojen nousu aiheuttaa lisähaasteita pienituloisille perheille, joiden on vaikea hyödyntää julkisia asumistukijärjestelmiä. Samaan aikaan sosiaalinen asuntotarjonta on niukkaa, ja tarjolla olevat asunnot ovat usein huonokuntoisia.

(24) Koulutustulokset jäävät Unkarissa unionin keskiarvon alapuolelle. Perustaidot ovat 15. ikävuoteen mennessä huomattavasti alle unionin ja alueellisten keskiarvojen, ja ne ovat heikentyneet viime vuosikymmenen aikana. Vastoin eurooppalaisia suuntauksia koulunkäynnin keskeyttäminen ei ole viime vuosikymmenen aikana vähentynyt: se oli 12,0 prosenttia vuonna 2021, kun unionin keskiarvo oli 9,7 prosenttia. Koulunkäynnin varhainen keskeyttäminen on yleisempää vähiten kehittyneissä piirikunnissa ja kuusi kertaa yleisempää romanien kuin muun väestön keskuudessa. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden 25–34-vuotiaiden osuus on kasvanut vuodesta 2010, mutta on edelleen unionin alhaisimpia. Aikuiskoulutuksen osallistumisaste on vain hieman yli puolet unionin keskiarvosta. Digitaaliset taidot ovat puutteelliset erityisesti köyhempien ihmisten keskuudessa. Kahdessa alimmassa tulokvartiilissa vain 13 prosentilla ja 18 prosentilla unkarilaisista on vähintään digitaaliset perustaidot, ja nämä prosenttiosuudet ovat unionin alhaisimpia. Muita heikommassa asemassa olevilla opiskelijoilla on vähäiset mahdollisuudet päästä korkeakoulutukseen. Koulutuksen eriarvoisuus vähentää sosiaalisen liikkuvuuden mahdollisuuksia. Koulujärjestelmän tehottomuus ja epätasa-arvo liittyvät todennäköisesti opetussuunnitelman opettajille tarjoamaan vähäiseen autonomiaan, sosioekonomisen monimuotoisuuden puutteeseen kouluissa sekä opettajien alhaisiin palkkoihin. Opettajapula on yhä suurempi ongelma. Vaikka yhdistelmäindikaattorit, kuten opettaja-oppilassuhde, eivät viittaa akuuttiin pulaan, tarkempi analyysi osoittaa, että opettajista on pulaa tiettyjen aineiden, kuten matematiikan, tiedeaineiden ja vieraiden kielten, osalta. Opettajapula liittyy myös koulujärjestelmän hajanaisuuteen, sillä puolessa kaikista ala- ja yläkouluista on alle 150 oppilasta. Pätevien opettajien puutteesta kärsivät erityisesti koulut, joissa muita heikommassa asemassa olevien oppilaiden osuus on suuri. Yli puolet opettajakoulutuksen suorittaneista toimii muissa ammateissa, mikä johtuu opettajien suuresta työmäärästä ja alhaisesta palkkatasosta erityisesti uran alussa. Lisäksi koulujen keskitetty hallinnointi jättää rehtoreille vain vähän päätäntävaltaa ja välineitä parantaa opetuksen laatua.

- (25) Terveystilanne on heikompi kuin useimmissa muissa jäsenvaltioissa, mikä johtuu sekä epäterveellisistä elämäntavoista että terveydenhuollon heikosta vaikuttavuudesta. Tupakoinnin, alkoholin ongelmakäytön ja lihavuuden yleisyys on unionin kärkeä. Unkarilaiset ovat unionissa kaikkein suurimmassa riskissä kuolla ennen aikaisesti huonon ilmanlaadun vuoksi. Vältettävissä olevien kuolemantapausten määrä on unionin suurimpia, mikä johtuu osittain riittämättömistä seulonnoista ja puutteellisesti järjestetystä perusterveydenhuollosta. Laadukkaan hoidon saatavuudessa on merkittäviä sosioekonomisia eroja, mikä johtuu terveydenhuollon huomattavasta henkilöstövajeesta erityisesti yleislääkärien ja sairaanhoitajien osalta. Sairaalaverkosto on hajanainen, ja sairaalapaikkoja on paljon. Potilaiden sairaalajaksot ovat Unkarissa unionin pisimmät, sillä päiväkirurgian käyttö on edelleen vähäistä unionin keskiarvoon verrattuna. Hiljattain toteutetuilla uudistuksilla on kannustettu yleislääkäreitä yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on parantaa palvelujen tarjontaa. Lisäksi on toteutettu huomattavia toimenpiteitä lääkäreille maksettavien ylimääräisten palkkioiden poistamiseksi ja lääkäripulan korjaamiseksi.
- (26) Puutteelliset riippumattomat valvontamekanismit sekä tiiviit yhteydet politiikan ja tiettyjen yritysten välillä edistävät korruptiota. Vakavienkaan syytösten perusteella ei järjestelmällisesti ryhdytä päättäväisiin tutkinta- ja syytetoimiin, kun on kyse korruptiotapauksista, joissa on osallisina korkeita virkamiehiä tai heidän lähipiiriään. Väitettyä rikollista toimintaa koskevan tutkinnan lopettamispäätöksiin liittyvä vastuuvollisuus antaa edelleen aihetta huoleen, koska syyttäjälaitoksen tekemien päätösten riitauttamiseen ei ole tehokkaita oikeussuojakeinoja. Kansalaisyhteiskunnan valvontamahdollisuudet kutistuvat, kun tiedotusvälineiden vapautta rajoitetaan, kansalaisjärjestöjen toimintaympäristö muuttuu vihamieliseksi ja läpinäkyvyyttä ja julkisen tiedon saatavuutta koskevien sääntöjen soveltamiseen kohdistuu jatkuvasti haasteita. Kaikki nämä seikat heikentävät entisestään korruptiontorjunnan kehystä. Hallitus lykkäsi joulukuussa 2021 useimpien vuosia 2020–2022 koskevan korruptiontorjuntastrategiansa toimenpiteiden täytäntöönpanoa¹⁷.

¹⁷ Komissio lähetti Unkarille 27 päivänä huhtikuuta kirjallisen ilmoituksen yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16 päivänä joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/2092 6 artiklan 1 kohdan nojalla (EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 1).

- (27) Oikeusjärjestelmän riippumattomuus, tehokkuus ja laatu ovat ratkaisevan tärkeässä asemassa yritysten houkuttelemisessa ja talouskasvun mahdollistamisessa. Oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyy edelleen ongelmia. Kansallisella tuomarineuvostolla on yhä vaikeuksia valtakunnallisen tuomioistuinneuvoston puheenjohtajan toimivallan tasapainottamisessa. Korkeimman oikeuden presidentin valintaa koskevat säännöt aiheuttavat riskin maan ylimpään tuomioistuimeen kohdistuvasta poliittisesta vaikuttamisesta. Asianjakojärjestelmän läpinäkyvyyden puutteen takia osapuolet eivät voi tarkistaa, onko asiassa sovellettu perusteetonta harkintavaltaa. Perustuslakituomioistuimen rooli tavallisten tuomioistuinten tuomioiden valvonnasta on herättänyt kysymyksiä, sillä parlamentti valitsee sen jäsenet ilman oikeuslaitoksen osallistumista.
- (28) Unkari sijoittuu muihin jäsenvaltioihin verrattuna heikosti, kun on kyse työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta, sidosryhmien osallistumisesta primaarilainsäädännön kehittämiseen, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kuulemisesta ja näyttöön perustuvien välineiden käytöstä. Kansalliset säännöt, jotka koskevat pakollista julkista kuulemista lakiehdotuksista ja niiden vaikutustenarvioinneista, on jätetty järjestelmällisesti huomiotta. Niiden lakien määrä, joista on järjestetty kuuleminen, on vähentynyt huomattavasti viime vuosina.
- (29) Verojärjestelmän parantamiseksi on toteutettu toimenpiteitä, mutta osa ongelmista on edelleen ratkaisematta. Työhön kohdistuva verorasitus on vähentynyt, mutta se on edelleen suuri monien matalapalkkaisten työntekijöiden osalta. Alakohtaiset verot ja suuri määrä pieniä veroja monimutkaistavat verojärjestelmää ja lisäävät säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia erityisesti pienten yritysten osalta.

(30) Sääntelyyn liittyvät esteet ja valtion puuttuminen tuotemarkkinoihin haittaavat tehokkaasti toimivien yritysten valintaa ja rajoittavat kilpailua. Liiketoimien tapauskohtaiset vapautukset kilpailuvalvonnasta haittaavat markkinoiden toimintaa ja investointeja. Ongelmana on lisäksi oikeudellisen kehyksen heikko ennustettavuus erityisesti vähittäiskaupparektorilla, joka on viime vuosina joutunut sopeutumaan säännösten toistuviin muutoksiin. Sääntely ja verotus saattavat estää yrityksiä kasvamasta erityisesti vähittäiskaupan ja yleishyödyllisten palvelujen alalla. Myös ammattien sääntely on edelleen rajoittavaa. Hitaat ja kalliit maksukyvyttömyysmenettelyt voivat haitata vaikeuksissa olevien yritysten uudelleenjärjestelyä. Julkisten hankintojen markkinat ovat edelleen alttiita kilpailuvastaisille käytännöille. Sellaisissa menettelyissä tehtyjen sopimusten osuus, joissa oli vain yksi tarjoaja, on edelleen unionin suurimpia. Viranomaiset paransivat julkisten hankintojen sääntöjenmukaisuuden valvontaa komission vuosina 2014, 2015 ja 2017 suorittamien, unionin varojen hallinnointiin kohdistettujen peräkkäisten tarkastusten tulosten perusteella. Tarkastuksissa havaittiin vakavia järjestelmätason puutteita ja sääntöjenvastaisuuksia, jotka liittyivät erityisesti puitesopimusten käyttöön. Nähtäväksi jää, onko kaikki aiemmin havaitut puutteet korjattu kokonaisuudessaan. Hiljattain on ilmennyt uusia riskejä, jotka liittyvät yleishyödyllisten säätiöiden jättämiseen julkisia hankintoja koskevien sääntöjen ulkopuolelle. Hallitus asetti itselleen helmikuussa 2021 kunnianhimoisen tavoitteen vähentää sellaisten julkisten hankintamenettelyjen osuutta, joissa on vain yksi tarjoaja, alle 15 prosenttiin, mutta ei asettanut tavoitteen saavuttamiselle aikataulua.

- (31) Siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen on vielä alkuvaiheessa. Puolet Unkarin pinta-alasta on huomattavan alttiina ilmastonmuutokseen liittyville riskeille, kuten kuivuudelle ja tulville. Sen vuoksi tarvitaan ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia kestäviä ratkaisuja erityisesti luontoon perustuvan vedenpidätyksen avulla muun muassa ennallistamalla hydrologinen kierto, mukauttamalla maatalouskäytäntöjä ja seuraamalla huolellisesti pohja- ja pintavedenottoa kastelua varten. Ilman ja veden laatu ovat edelleen ongelma. Eniten ilmaa saastuttavat kotitalouksien kiinteiden polttoaineiden poltto, maatalous ja liikenne. Suuri osa juomavesiverkosta on huonossa kunnossa, ja sääntely-ympäristö luo esteitä investoinneille. Kiertotalous on vielä alkuvaiheessa, yhdyskuntajätteen kierrätys on riittämätöntä, eivätkä taloudelliset ohjaukeinot riitä ratkaisemaan ympäristöhaasteita. Hallitus järjesti jätehuollon uudelleen useassa vaiheessa. Muutoksilla rajoitettiin kilpailua alalla, ja sivuvaikutuksena tehokkuus ja kierrätysaste laskivat. Alat, jotka todennäköisesti heikkenevät tai muuttuvat vihreän siirtymän vuoksi, tarjoavat työpaikan lähes 4 prosentille kaikista niistä työntekijöistä, jotka saattavat erityisesti tarvita täydennys- ja uudelleenkoulutusta. Energia-alan työvoimapula voi haitata siirtymistä ilmastoneutraaliuteen.
- (32) Liikenneinfrastruktuurille on ominaista tiheä moottoritieverkko ja sähköistetty rautatieverkko. Liikennealan päästöt ovat lisääntyneet Unkarissa voimakkaasti, ja liikennealasta on tulossa nopeasti suurin saastuttaja. Unkari on yksi ruuhkaisimmista jäsenvaltioista, kun tarkastellaan autoilijoiden ruuhkissa kaupunkialueilla keskimäärin viettämien tuntien määrää. Päästöttömien henkilöautojen osuus uusista rekisteröinneistä ja latauspisteiden määrä kasvavat tasaisesti. Vaikka nämä indikaattorit osoittavat Unkarin olevan alueellisia kumppaneitaan edellä, se jää edelleen unionin keskiarvon alapuolelle.

- (33) Tutkimus ja innovointi ovat olennaisia kasvun ja kilpailukyvyn vetureita pitkällä aikavälillä. Unkari on kehittymässä oleva innovoija. Tutkimus- ja kehittämismenot ovat kasvussa ja yltyivät 1,61 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Korkean osaamistason työntekijöiden puute on keskeinen innovoinnin este. Korkeakoulututkinon suorittaneiden osuus on unionin alhaisimpia. Nuorten työntekijöiden äskettäinen vapauttaminen henkilökohtaisesta tuloverosta ja akateemista vapautta heikentävät rakenteelliset muutokset vähentävät korkeakoulutuksen houkuttelevuutta. Digitaaliset taidot ja digitaalisen teknologian käyttö yrityksissä ja julkisissa palveluissa ovat edelleen unionin keskiarvon alapuolella.
- (34) Komission unionin valtion- tai hallitusten päämiesten Versailles'n julistuksessa antaman toimeksiannon mukaisesti ehdottaman REPowerEU-suunnitelman tavoitteena on poistaa mahdollisimman pian asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tulevasta fossiilisten polttoaineiden tuonnista. Tätä varten komissio aikoo määrittää vuoropuhelussa jäsenvaltioiden kanssa sopivimmat kansallisen, alueellisen ja unionin tason hankkeet, investoinnit ja uudistukset. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista yleensä sekä siirtyä tuomaan fossiilisia polttoaineita muualta kuin Venäjältä.

(35) Unkarin energia-ala on vahvasti riippuvainen Venäjältä tuoduista fossiilisista polttoaineista. Vuoden 2020 tietojen¹⁸ mukaan lähes kaikki maahan tuotu maakaasu on peräisin Venäjältä (95 % verrattuna unionin keskiarvoon, joka on 44 %). Myös öljyn osalta riippuvuus Venäjästä on unionin keskiarvoa suurempi (61 %, kun unionin keskiarvo on 26 %). Sen sijaan kivihiilen osalta riippuvuus (22 %) on alle unionin keskiarvon (54 %). Maakaasun osuus energiapaletissa on unionin keskiarvoa suurempi (35 % verrattuna 24 %:iin), kun taas öljyn osuus on pienempi (30 % verrattuna 33 %:iin) ja samoin kivihiilen (7 % verrattuna 11 %:iin). Uusiutuvien energialähteiden osuus (13,9 %) energian kokonaisloppukulutuksesta on unionin pienimpiä. Unkari aikoo tukeutua enemmän aurinkoenergiaan, kun taas tuuli- ja geotermisen energian potentiaalia ei edelleenkään hyödynnetä riittävästi. Sähköverkkoon on tehtävä investointeja, jotka koskevat muun muassa älykästä mittausta, tuottajakuluttajajärjestelmiä, energiayhteisöjä ja dynaamista hinnoittelua uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Myös lupamenettelyjä, jotka koskevat uusiutuvia energialähteitä käyttävien laitosten asentamista, voitaisiin yksinkertaistaa. Kaasuun liittyvissä uusissa infrastruktuuri- ja verkkoinvestoinneissa suositellaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon tulevaisuuden vaatimukset, jotta pitkän aikavälin kestävyys voidaan mahdollistaa muuttamalla infrastruktuuri ja verkot tulevaisuudessa kestäviä polttoaineita hyödyntäviksi. Riippuvuutta voidaan vähentää edelleen erityisesti parantamalla huomattavasti asuinrakennusten energiatehokkuutta. Tiukempien ympäristönormien soveltamista uusiin asuinrakennuksiin lykättiin 18 kuukaudella kesäkuuhun 2022. Voimassa olevassa asuinrakennusten peruskorjausohjelmassa ei keskitytä energiatehokkuuteen, ja käytännössä kaikkein heikoimmassa asemassa olevat perheet jäävät sen ulkopuolelle. Säännellyt energian hinnat ovat yhtä alhaiset riippumatta kotitalouksien tuloista tai kulutustasosta, mikä lisää tuloeroja eikä kannusta energiansäästöön. Unkarin on tarpeen edelleen nostaa tavoitetasoa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisäämisessä 55-valmiustavoitteita vastaavasti.

¹⁸ Eurostat (2020), Venäjän tuonnin osuus maakaasun, raakaöljyn ja kivihiilen kokonaistuonnista. EU27:n keskiarvon osalta kokonaistuonti perustuu EU27:n ulkopuolelta tulevaan tuontiin. Unkarin osalta kokonaistuonti sisältää EU:n sisäisen kaupan. Raakaöljy ei sisällä jalostettuja öljytuotteita. Vaikka Unkari on erittäin riippuvainen Venäjältä tuodusta kaasusta, se myös vie huomattavasti kaasua naapurimaihin. Sen vuoksi kaasuriippuvuus on kotimaisen kulutuksen osalta todennäköisesti pienempi kuin ilmoitetut luvut, vaikka se on silti huomattava.

- (36) Nopeutettu siirtyminen ilmastoneutraaliuteen ja luopuminen fossiilisista polttoaineista aiheuttaa monilla aloilla huomattavia rakenneuudistuskustannuksia. Unkari voi kuitenkin hyödyntää koheesipolitiikan yhteydessä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeista siirtymisen sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi alueilla, joilla vaikutukset ovat suurimmat. Lisäksi Unkari voi hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1057¹⁹ perustettua Euroopan sosiaalirahasto plussaa parantaakseen työllistymismahdollisuuksia ja vahvistaakseen sosiaalista yhteenkuuluvuutta.
- (37) Neuvosto on tutkinut vuoden 2022 lähentymisohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²⁰ ilmenee suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Unkari toteuttaa vuosina 2022 ja 2023 toimia, joilla se

1. varmistaa vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille; on valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa; lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla; harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä; parantaa eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyttä säilyttäen samalla sen riittävyyden erityisesti puuttumalla tuloeroihin;
2. saattaa nopeasti päätökseen komission kanssa käytävät neuvottelut vuosien 2021–2027 koheesipolitiikan ohjelma-asiakirjoista, jotta niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa;

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 21).

²⁰ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

3. jatkaa heikoimmassa asemassa olevien ryhmien integroimista työmarkkinoille erityisesti täydennyskoulutuksen avulla ja pidentää työttömyysetuuksien kestoja; parantaa sosiaaliavustusten riittävyttä ja varmistaa elintärkeiden palvelujen saamisen ja asianmukaiset asuinolot kaikille; parantaa koulutustuloksia ja lisää muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, varsinkin romanien, osallistumista laadukkaaseen yleisopetukseen; parantaa laadukkaiden ehkäisevän terveydenhuollon ja perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta;
4. vahvistaa korruptiontorjuntajärjestelmää muun muassa tehostamalla syytetoimia ja parantamalla julkisen tiedon saantia sekä lujittaa oikeuslaitoksen riippumattomuutta; parantaa päätöksentekomenettelyjen laatua ja läpinäkyvyyttä lisäämällä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja yhteistyötä muiden sidosryhmien kanssa ja tekemällä säännöllisesti vaikutustenarviointeja; jatkaa verojärjestelmän yksinkertaistamista; parantaa sääntelyn ennakoitavuutta ja kilpailua palvelualalla erityisesti vähittäiskaupan ja yleishyödyllisten palvelujen osalta ja soveltaa järjestelmällisesti kilpailuvalvontaa liiketoimiin; tehostaa kilpailua julkisten hankintojen alalla;
5. edistää kestävästä vesi- ja jätehuollosta ja kiertotaloudesta, yritysten digitalisointia, vihreitä ja digitaalisia taitoja sekä tutkimusta ja innovointia koskevia uudistuksia ja investointeja;
6. vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa erityisesti sujuvoittamalla lupamenettelyjä ja parantamalla sähköinfrastruktuuria; monipuolistaa fossiilisten polttoaineiden tuontia muun muassa lisäämällä yhteenliitännöitä muiden maiden kanssa; vähentää rakennusalan ja liikenteen riippuvuutta fossiilisista polttoaineista lisäämällä energiatehokkuustoimenpiteitä erityisesti asuinrakennusten ja kestävästä liikenteen osalta, etenkin sähköistämisen avulla.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja